

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 32

JUNI 2008

Om danske EU-folkeafstemninger

... VIDSTE DU?

... at de fire danske forbehold betyder, at:

- Unionsborgerskabet ikke træder i stedet for det nationale statsborgerskab.
- Danmark ikke indfører euroen som møntfod.
- Danmark ikke deltager i EU's fælles forsvarspolitik.
- Danmark ikke deltager i en del af EU's retlige samarbejde. Det drejer sig i dag om EU's asyl- og indvandringspolitik samt det civile retlige samarbejde.

... VIDSTE DU?

... at danskerne ikke skulle til folkeafstemning om Nicetraktaten (2000), fordi Justitsministeriet vurderede, at denne traktat ikke betød afgivelse af suveræniteten og dermed ikke krævede en bindende folkeafstemning? Danmark godkendte Nicetraktaten gennem vedtagelsen af en lov i Folketinget den 1. juni 2001.

Tidligere folkeafstemninger

I Danmark har vi haft seks folkeafstemninger om EU (se tabel). De har handlet om:

1972 Danmarks EF-medlemskab. Et flertal af danskerne stemte ja til Danmarks optagelse i EF. Danmark blev derfor medlem af EF den 1. januar 1973.

1986 Godkendelse af en ny traktat, Den Europæiske Fælles Akt, der i Danmark hurtigt fik tilnavnet EF-pakken. Hovedformålet var at etablere et indre marked, der ville gøre den europæiske industri mere konkurrencedygtig. Det skulle bl.a. ske ved at afskaffe et stort antal såkaldte tekniske handelshindringer inden den 1. januar 1993.

1992 Godkendelse af en ny traktat - Maastrichttraktaten. Traktaten markerede en ny epoke i det europæiske samarbejde, fordi den oprettede en europæisk union. Traktaten udvidede EF-samarbejdet med en økonomisk og monetær union, en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, et samarbejde om retlige og indre anliggender, en social dimension og en styrkelse af miljøbestemmelserne. Desuden introducerede traktaten en række nyskabelser

som unionsborgerskab, ombudsmandsinstitutionen og nærhedsprincippet. Danskerne stemte nej til Maastrichttraktaten.

1993 Godkendelse af Maastrichttraktaten inklusiv de fire danske forbehold - også kaldet Edinburgh-afgørelsen. Den danske regering havde på baggrund af et kompromis mellem syv af Folketingets partier forhandlet sig frem til fire områder, hvor Danmark skulle være undtaget fra EU-samarbejdet. Forbeholdene blev godkendt af de øvrige EU-lande i Edinburgh i december 1992, og afstemningen var en godkendelse af Maastrichttraktaten, men nu med de fire forbehold.

1998 Godkendelse af en ny traktat - Amsterdamtraktaten. Hovedformålet med traktaten var at gøre EU klar til at optage nye medlemslande. Derudover blev områder som grænsekontrol, indvandring og asyl, der hidtil havde hørt under det mellemstatslige EU-samarbejde, flyttet til det overstatslige samarbejde. I det overstatslige samarbejde kan EU vedtage regler, som gælder direkte for borgere og virksomheder i medlemslandene. Dele af Schengen-samarbejdet, som tidligere havde været et mellemstatsligt samarbejde uden for

... VIDSTE DU?

... at forfatningstraktaten, der blev forkastet efter at befolkningerne i Frankrig og Holland i 2005 stemte nej til den, skulle have været til bindende folkeafstemning i Danmark?

HVIS DU VIL VIDE MERE...

På EU-Oplysningens hjemmeside www.euo.dk kan du finde Justitsministeriets § 20-redegørelser, kampagnemateriale fra tidligere folkeafstemninger, information om Lissabontraktaten mv.

... VIDSTE DU?

... at den irske befolkning stemte nej til Lissabontraktaten ved en folkeafstemning den 12. juni 2008. 53,4 % stemte nej og 46,6 % stemte ja.

Der er derfor usikkerhed om, hvad der sker med traktaten, da den først kan træde i kraft, når alle 27 EU-lande har godkendt den endeligt.

... VIDSTE DU?

... at den danske Højesteret har taget stilling til, om en EU-traktat overholder grundloven. Det skete i den såkaldte grundlovssag fra 1998, hvor Højesteret slog fast, at Danmarks indgåelse af Maastrichttraktaten overholdt kravene i grundlovens § 20.

EMNE	DATO	STEMME-PROCENT	JA	NEJ
Danmark i EF	02.10.1972	90,1%	63,4%	36,6%
EF-Pakken	27.02.1986	75,4%	56,2%	43,8%
Maastrichttraktaten	02.06.1992	83,1%	49,3%	50,7%
Maastrichttraktaten + Edinburghafgørelsen	18.05.1993	86,5%	56,7%	43,3%
Amsterdamtraktaten	28.05.1998	76,2%	55,1%	44,9%
Euroen	28.09.2000	87,6%	46,8%	53,2%

EU, blev også en del af det overstatslige samarbejde i EU.

2000 Ophævelse af euroforbeholdet. Afstemningen handlede om, hvorvidt Danmark skulle deltage i den fælles valuta – euroen.

Hvorfor folkeafstemninger?

I Danmark kan der afholdes bindende folkeafstemninger om EU, enten hvis grundloven kræver det (§ 20) eller hvis et flertal i Folketinget ønsker det (§ 42). Der kan også afholdes vejledende folkeafstemninger, hvis et flertal i Folketinget ønsker det.

Resultatet af en vejledende folkeafstemning er ikke juridisk bindende, og er kun blevet brugt i EU-sammenhæng én gang før, nemlig i forbindelse med vedtagelsen af EF-Pakken i 1986. Det er et flertal i Folketinget, som ved lov skal beslutte at afholde en vejledende folkeafstemning.

§ 20-afstemninger

De fem andre folkeafstemninger om EU har været såkaldte § 20-afstemninger. Grundlovens § 20 er grundlaget for, at Danmark kan deltage i EU-samarbejdet. Bestemmelsen betyder, at den danske stat kan afgive en del af sin selvbestemmelsesret (suverænitet) til EU. Det er Justitsministeriet, som i første omgang vurderer, om Danmark afgiver suverænitet i

forbindelse med indgåelse af internationale aftaler.

Overgivelse af suverænitet skal ske ved lov. Vedtagelsen af sådan en lov kræver, at mindst 5/6 af Folketingets 179 medlemmer (det vil sige 150 medlemmer) stemmer for den. Opnås der ikke et flertal på 5/6 af Folketingets medlemmer, og ønsker regeringen at opretholde forslaget, skal lovforslaget sættes til folkeafstemning.

Ved folkeafstemningen stemmes for eller imod lovforslaget. Hvis et flertal af de vælgere, som deltager i afstemningen, stemmer imod lovforslaget, bortfalder det.

Lissabontraktaten

EU's nye traktat, Lissabontraktaten, skal ikke til folkeafstemning i Danmark. Justitsministeriet vurderede i sin redegørelse af 4. december 2007, at Danmark ikke afgiver suverænitet med Lissabontraktaten. Derfor kræver Danmarks endelige godkendelse af Lissabontraktaten ikke, at der udskrives en bindende folkeafstemning, som fastlagt i grundlovens § 20. Danmark godkendte i stedet endeligt Lissabontraktaten gennem en lov i Folketinget den 24. april 2008.

Læs mere om danske EU-folkeafstemninger på EU-Oplysningens temaside: www.euo.dk.

